

DE RE MILITARI XX

От Руслан Трад и Александър
Стоянов
Брой 20

DE RE MILITARI

Журнал за конфликтите в Леванта и Магреб

Автори: Руслан Трад и Александър Стоянов

Място на издаване: София, България

Дата на издаване: 15.09.2016

Сайт на авторите:

www.ruslantrad.com, www.historyofwars.net

Сайт на журнала:

www.remilitari.wordpress.com

Facebook страници:

<https://www.facebook.com/hystoryofwars>

<https://www.facebook.com/intidar.blog.and.news>

<https://www.facebook.com/deremilitari>

Контакти:

ruslantrad@gmail.com

klubvoennaistoria@gmail.com

За заявки за изготвяне на детайлни карти: klubvoennaistoria@gmail.com

ISSN 2367-9476

Журналят се издава с подкрепата на медийната платформа

[КлинКлин.](#)

АВТОРИТЕ

Руслан Трад

Журналист на свободна практика с фокус върху Близък изток и Северна Африка. Създател на първия български блог за Близък изток, Intidar, както и на организацията Форум за арабска култура. Водил е лекции за политически движения и процеси в Близкия изток в аудитории на Софийски университет, Нов български университет, Червената къща и Дипломатически институт към МВнР. Пътува често в Близкия изток, като публикува репортажи от Ливан, Югоизточна Турция, Тунис, Ирак и Сирия, а през 2014 заснема филм в Иракски Кюрдистан на фронтовите линии с „Ислямска държава“.

Александър Стоянов

Историк и журналист, *magister cum laude* и настоящ докторант от Лайденския университет в Нидерландия. Отговорен редактор и създател на списание “Военна История” и съосновател на “Клуб Военна История”. Автор на множество публикации, посветени на различни проблеми от военната и политическата история на Европа и Близкия Изток. Автор на единствените подробни карти на български език, проследяващи конфликтите в Сирия, Ирак, Либия, Йемен, Нигерия, Афганистан и Сомалия.

СЛЕДВАЩАТА СЪПКА – БЛОГ НА ЖУРНАЛА

Изминаха двадесет седмици от началото на проекта De Re Militari и първия брой на журнала.

В рамките на тези пет месеца, светът бе разтърсен от атентати, военните действия продължиха да опустошават териториите от Либия на запад до Афганистан на изток, а насилието се разгърна с нова сила в Сомалия, Мали, Филипините и Судан. Постарахме се да отразим всички тези събития максимално безпристрастно и подробно, за да създадем необходимата базова информация, върху която нашите читатели сами да формират своята позиция по всеки един засегнат проблем.

В днешния свят на хибридна война, става все по-трудно за един журналист и наблюдател да поддържа безпристрастна, балансирана позиция, която да се стреми не към защитаването на определена страна, а към показването на истината такава, каквато е, без значение дали тази истина е неприятна или неудобна за силните на деня. Мисията, която си поставихме в журнала De Re Militari в началото и която смятаме да следваме, е именно тази - да предаваме информация, подплатена със солидна доза факти и доказателства.

На вас, читателите, оставяме избора какво да правите с тази информация, как да я тълкувате или интерпретирате.

Защото живеем в свободно общество и дълг на всеки пълноценен гражданин е да е информиран и да има позиция по важните за него и страната му въпроси. За съжаление, голяма част от българските медии създават грешна представа за това колко всъщност важни са всички тези конфликти, които разглеждаме в рамките на De Re Militari.

За бежанската вълна, заляла Европа, често се говори така, сякаш тези хора са се появили от небитието директно на границите ни. "Защо не си стоят в държавите си?" и "Какво търсят тук? Защо не си се бият там?" са често дочувани коментари сред нашето общество. Средностатистическият българин е опасно откъснат от реалността в която живее. Международните новини, особено онези, касаещи по-мощните конфликти, дипломатически кризи и откритите военни действия, се сервират "на парче", от време на време, хаотично. Липсата на систематизиран, прегледен и ясен обем от информация, която да бъде смляна и поднесена в достъпен за широката публика формат, е болезнена в България.

Именно това ни провокира да се заемем с нелеката задача да разкажем на хората онова, което трудно могат да научат от обичайните канали на информация.

Създаването на блог е следващата, естествена стъпка от нашата работа, която цели да привлече все по-голямо внимание към наболелите международни проблеми и конфликти. Паралелно с развиването на нашата Facebook страница, която ще продължим да използваме, за да съобщаваме новини, в самия блог ще може да получавате по-широка информация спрямо развиващите се процеси от света на дипломатията и конфликтните зони. Тук ще може да намерите актуални карти на основните кризисни точки, както и допълнителна информация за основните действащи лица в поредицата войни и конфронтации, разтърсващи Леванта и Магреба, както и останалата част от света.

Блогът тепърва ще бъде изграждан и пълнен с информация, като вече е достъпен на адрес www.remilitari.wordpress.com.

КАК ИСЛЯМСКА ДЪРЖАВА УПОТРЕБЯВА СОЦИАЛНИТЕ МРЕЖИ? (ЧАСТ 2)

Подп. д-р Петко Стефанов Димов е служил в различни формирования на българската армия. Бил е главен асистент в Националния военен университет Васил Левски - Велико Търново, завършил е Военна академия "Г. С. Раковски" и Психология във ВТУ Св. св. Кирил и Методи. Понастоящем е главен експерт в канцеларията на Командващия на Съвместното командване на силите. Интересува се от темите за информационната война и в частност влиянието на интернет пространството при формиране на общественото мнение по въпросите на националната сигурност и отбрана.

Социалните мрежи на „Ислямска държава“ (ИДИЛ) са се превърнали в основно средство за разпространение на съдържание, набиране на съмишленици и материални средства от джихадистите.

Любимата им социална мрежа е Twitter, в която бълват по 90 000 съобщения дневно, като повечето са скрити в архивирани туитове. Тези съобщения рисуват един прекрасен живот, предназначен за вътрешната аудитория на Ислямска държава. В арабските страни, САЩ, Турция и Англия са регистрирани огромно количество джихадистки акаунти в Twitter.

Twitter започнаха да отстраняват различни акаунти след публикуването на обезглавяването на Джеймс Фоули на 20 август 2014 г. в клип наречен „Съобщение до Америка“. Въпреки това следващите обезглавявания пак са обявени там. Само за една година от компанията са изтрети около 360 000 джихадистки акаунта, проповядващи насилие в мрежата. В много случаи, обаче, веднага след спирането им, те веднага създават нови. Привържениците на ИДИЛ дори започнаха да се подиграват с Twitter, като пишат, че им трябват 5 минути за създаване на нови акаунти и 1 ден за набиране на 500 последователи!

От сайта се наложи да премахнат някои хаштагове, като: #ISIS #JamesFoley, но въпреки това и днес все още се намират подобни снимки.

От ръководството на Google също предприеха някои мерки за отстраняване на джихадистката информация, но само по отношение на видеото в YouTube. В Google Drive към момента няма проблеми да се публикува каквато и да е информация.

Facebook успява ефективно да спрат използването на джихадистки групи доста по-рано от Twitter, което накара Кибер халифата да създаде собствена социална мрежа копие на Facebook, наречена **khelafabook.com**.

Естествено, тя беше нападната и премахната от „Анонимните“, които създадоха на нейни място пародиен сайт с една буква разлика **khilafabook.com** и осмиващ ислямистите. Новият сайт съществува до днес и вътре е пълен с карикатури и обидни думи.

Цикълът на споделяне в социалните мрежи на Ислямска държава е следният:

1. Създава се брендиран, висококачествен материал от основните медии на ИДИЛ, който се предоставя към медийните центрове.
2. Те го превеждат и разпространяват по техните сайтове в глобалната мрежа. Всеки един клип се качва в колкото се може повече услуги предоставящи видео споделяне и хранилища на файлове. В техните сайтове поставят кратка информация с поставени връзки към всички места, където е качен.
3. Започват вирусно споделяне от колкото се може повече акаунти в социалните мрежи, като Twitter и Facebook, към всички възможни места на съхранение на клипа.
4. След изтриване на акаунта се създава нов и се започва отначало.

Новото поколение терористи на Ислямска държава е израснало в информационната епоха, изобилстваща с инфографики, компютърни диаграми, игри и екшън филми. Поради тази причина любимият медиен формат за разпространение на Ислямска държава са видеоклиповете, създадени в същия стил.

Те са много по-въздействащи върху психиката на съвременния човек, предлагат директно послание, което внушава ужас у зрителя и се намират лесно в Интернет пространството.

Най-майсторските видеоклипове на Ислямска държава се създават от медийния център „Ал –Хаят“ с цел да въздействат върху глобалните медии. Най-популярни сред тях са бруталните масови убийства, прерязвания на гърла и издевателства над хора.

Точно тези шокови кадри правят видеоклипове с вирусно съдържание и те получават световно разпространение. Телевизиите ги следят и се надпреварват коя първа ще излъчи последната заплаха на Ислямска държава!

През 1980 и 1990-те години, Ал-Кайда беше пристрастена към камерите „Sony Handycam“ и свръх леките лаптопи „Sony Vaio“. Днес Ислямска държава предпочита камери GoPro, таблети, смартфони и др. Така например всички нападатели в редакцията на списание „Шарли Ебдо“ през 2015, са снимали с камери GoPro. Често се използва помощен видеоклип срещу отделния оператор, но само в зоните на активен военен конфликт.

Дискусиите в медиите често се въртят около това, колко напреднали са ИДИЛ във видео обработката и дали в процеса са включени професионални режисьори или екипи на новинарски емисии? Повечето големи медии наричат продукцията на „Ал-Хаят“ „холивудска“!

Все пак от прегледа на специалиста се вижда, че повечето материали предоставят необработен материал от битки. Ако „Ал-Хаят“ създадат еднократно един повсеместен въвеждащ файл го предават на останалите, които веднага го разпространяват, щом веднъж е брандиран, вместо да си играят с монтажа му.

Днес има безброй начини да се записва и качва видеоклип в Интернет, поради което отделни терористи действат като самостоятелни медийни центрове. Това притеснява лидерите на ИДИЛ и те се опитват да прекратят тази практика, защото по този начин изтича неподходяща информация, а освен това мобилните устройства могат лесно да бъдат проследени.

Винаги нащрек за шпиони, водачите на Ислямска държава издадоха забрана за ползването продукти на Apple, тъй като „Агенцията за национална сигурност“ на САЩ и Мосад може да ги използват, за да открият следите на ръководителите, които веднага атакуват с дронове.

Въпреки това, основната мисия на ИДИЛ е производство на голям брой готов ефирен материал, чрез малки, бързи, преносими средства. Затова бойците често използват таблети или приложения за смартфони за записване на информация, която по-късно да бъде обработена. Просто премахват SIM картата от телефона си и работят само на WiFi режим, което ги прави много по-трудно откриваеми.

Стандартния видеоклип на Ислямска държава продължава не повече от петнадесет минути. Два от най-известните сегмента – единият с убийството на сирийските войници, а другият с убийството на коптски християни в Либия, са под 10 минути. За целта „режисьорите“ на тези видеозаписи са използвали дубли и смяна на ъглите. Повечето материали на ИДИЛ са заснети с една камера и вероятно с пиратски софтуер на Sony останал им като наследство от Ал-Кайда.

Видове видеоклипове на Ислямска държава в Интернет

Факторите за успеха на едно медийно послание зависят от начина на поднасяне от медиите, кой е убит в клипа, кой говори и какво се опитва да ни каже? В зависимост от пропагандната цел на техните послания, може да се различат няколко вида видеоклипове на Ислямска държава.

1. Видеоклипове, демонстриращи култа към хладнокръвното убийство

Терористите заснемат бойни клипове в естетиката на видеоигрите с безмилостни кланета и ги украсяват с реторика за сакрална мисия, повелена от самия Бог. Озвучават ги с *нашиди* – религиозни песнопения и химни. Те използват фразата „в името на Бога“, за да оправдаят насилието, което предстои да покажат. Тези видеоклипове са не просто самохвалство, те позволяват на зрителите да станат свидетели на духовната сила и отдаденост на Бога.

Целта на видеоклиповете с култа към хладнокръвното убийство, е да внушат страх у неверниците и ревност у съмишлениците. Често осмиват директно зрителите, като ги упрекват, че не са истински мъже, а страхливци, които или трябва да приемат исляма на ИДИЛ или да умрат с останалите.

Този тип видео клипове много прилича на старите реклами на Британската армия за набиране на военнослужещи „Ела и бъди мъж сред мъжете“. Кинематографията е толкова професионална, че все едно сте в играта *Call of Duty* или *Medal of Honor*. Клиповете внушават колко е забавно да се убиват неверници, християни, кръстоносци. Това е ключов момент, целящ да вдъхнови податливите, онези с психически отклонения и фанатичите да се включат в джихада и да се превърнат в събратя по убийство в името на техния идеал за Бога. Всяка терористична подгрупа се придържа към стриктно установен ред, а извършителите твърдят едно и също нещо. В техните твърдения могат да се отбележат следните основни елементи:

- те славят Бога, защото им е дал шанса да се бият;
- възхваляват култа към джихад, който им позволява да избиват невинни хора абсолютно безнаказано;
- публикуват актуалното послание на времето;
- извършват отвратителен акт на насилие;
- възхваляват Бога за това, че е позволил отвратителният акт да се осъществи като Негова воля;

- предупреждават, че предстоят още много ужасяващи актове.

Монтажът на кръвожадните сцени се прави от централната медийна група.

2. Видео клипове – изповед на заложници

В клиповете на Ислямска държава със заложници обикновено тези, за които не е предвидено да останат живи, дават принудителни „последни изповеди“.

Жертвата бива изправена пред камерата, за да свидетелства как ИДИЛ ѝ е помогнала да намери пътя към чистия монотеизъм и избавление и молят греховете им да бъдат опростени. Но това не се случва. Според ИДИЛ предстоящото убийство е незабавна награда за жертвата, която мъдро е избрала обратния път към Бога. Обикновено кадърът се сменя с друг, на който се вижда огнестрелно оръжие, опряно в тила или голям нож. Краят е бърз, стига екзекуцията да не се числи към „кралските церемонии“,

когато се прибегва до жертвоприношения, удавяния в клетка, обезглавяване, чрез детониране на взривни вещества, убиване с камъни или хвърляне от покрив. В тези постъпки не се съдържа и зрънце ислям, но варварското деяние е особено въздействащо.

Наблюдава се силен контраст между фалшивото смирение, пропагандирано от видеоклипове на медийния център „Ал-Хаят“ и суровия материал от първата линия. „Ал-Хаят“ се стреми да обрисова картина на позитивизъм и мощ, докато хаотичните хватки показват една недисциплинирана шайка.

3. Клипове, показващи проекция на власт

Преди всичко, официалните медийни звена на ИДИЛ служат, за да представят джихадистите в добра светлина. Те казват „ние сме сила, с която трябва да се съобразяват“ и след това заливат зрителя с прокламации за успеха и славата и най-вече наградата, която ги очаква. Внушава на зрителите в какво се изисква да повярва той.

4. Мъченически видеоклипове

От самото начало идеологическите, мъченически клипове с гръмки послания, илюстрирани с песнопения, са ефективни инструменти за вербуване. Те обикновено са с еднакъв формат, без значение коя джихадистка групировка ги

публикува. Медийните центрове показват кратка сцена на камикадзе, преди да се отпрати на мисията си. Младите самоубийци в мъченически клипове неизменно изразяват бурната си радост от предстоящата смърт. След това лидерите използват имената им в обръщения към другите бойци, за да ги убедят да останат отдадени на мисията на организацията.

В мъченическото видео, заснето от последователя на „Ал-Кайда“ Амеди Кулибали, който участва в парижките атаки през януари 2015 г. зрителят може да проследи как той разсъждава за мисията си и изразява вярата си в Рая. Следват приглушени кадри от нападението, на което терориста загива.

5. Видео клипове на обезглавяване

Последните видеоклипове, на обезглавяване, вече се дават с кристално качество. Въпреки че в последно време шокът и отвращението на Запада са се засилили, терористите продължават да документират спектаклите си, както го правят от десетилетия. Новинарските медии обаче се съпротивляват да отразяват най-скорошните зверства в рамките на историческия контекст. Вместо това те се съсредоточават върху лъскавия образ на изображението.

Първият масово споделян клип в Интернет бе на обезглавяването на руския войник Евгений Родионов през 1996 г. от чеченски джихадисти. Шест години по-късно „Ал-Кайда“ публикува „Екзекуцията на журналиста шпионин – евреинът Даниел Пърл“.

През май 2004 г. Абу Мусаб ал-Заркауи запечата на лента убийството на Ник Берг, последван от още деветима души, сред които двамата български шофьори Ивайло Кепов и Георги Лазов. Джихадистите записват и разпространяват тези материали с цел всяване на ужас и набиране на нови членове.

Огромната разлика в отзвук между екзекуцията на Ник Берг през 2004 г. и Джеймс Фоули десет години по-късно, идва само от нанасянето на няколко дребни промени в оригиналния медиен стил и сценарий.

Първата екзекуция е извършена в подземие, все едно убиват плъх, докато Ислямска държава извършва убийствата на открито – наред освободените земи. Често в клиповете преминават самолети и те показват, че не се страхуват да бъдат бомбардирани или заловени. Втората промяна е, че Ислямска държава успява да принуди жертвата да рецитира послание до целевата група. Третата е в избора на говорител, който владее майчиния език на жертвата. Използването на Джон Джихадиста с роден английски език в ролята на касапин, е въздействащ ход, който задълбочава емоционалния гняв.

Целта на клиповете с екзекуция на ИДИЛ е да подчини волята на поробеното население и да подтикне американците към нов конфликт. Трябва да се отбележи, че преди видеото на Фоули, в Ирак и Сирия са извършени стотици обезглавявания, преди да ги забележат големите телевизии.

6. Рекламни видеоклипове на Ислямска държава

Макар и рядко, се предоставят и рекламни материали обрисувачи контролираната от ИДИЛ територия, като райска държава, където блика студена вода, живеят истински *муджахидун*, усмихнатите им деца се радват на мирния живот, а не като ада, в който вилнее Сирийската гражданска война. Тези репортажи имат същият ефект, все едно са излезли от BBC или CNN.

Освен силното присъствие в онлайн медиите, Ислямска държава издава няколко лъскави, бутикови списания, разпространявани както на хартия, така и онлайн.

Още от времето на Ал-Кайда беше пуснато списание „Инспайър“ на английски език. Статиите в него обясняват терористичната идеология и дават съвети, как да си направите самоделни бомби в домашни условия, например. Най-известният им материал е със заглавие „Как да си направя бомба в кухнята на майка ми?“ Точно тези инструкции бяха използвани на Босненския маратон при който загинаха 3 души, а 246 бяха ранени.

1. Основното списание на Ислямска държава се казва „ДАБИК“. То е кръстено на малко сирийско селце до Алепо, където се смята, че се е състояла апокалиптичната битка между исляма и „Армия от Рим“. Списанието излиза веднъж месечно.

Всеки брой съдържа статии за това как халифатът предизвиква неверници, гради инфраструктура и нормализира държавността си, истории за храбри самоубийци и „мъченици“, велики рисковани военни кампании и популяризира сайтове, които феновете не бива да пропускат. Има и рекламни страници със заложенници за продан.

Тенденцията в първите дванадесет броя е да се показва разрастването на ИДИЛ от Ирак и Сирия към Египет, Йемен и Либия. Струва си да се отбележат рубриките, посветени на приелите исляма, които се дават за пример. Списанието се превръща в официална трибуна на атентаторите, поемащи отговорността за терористичните нападения.

2. За рускоговорящите страни се издава списание „ИСТОК“. Дизайнът и структурата е същият, но съдържанието е съобразено с руската народопсихология. Първият брой е под лозунга „Толкова дълго, докато не се върнете към своята религия!“. Първата статия е със заглавие “Ние сме с вас и вие сте в нас“. В нея авторът разказва на цели 7 страници, че е воювал с руските тираны в Чечня, преди да се отправи към Сирия. Обяснява защо е встъпил в редиците на Ислямска държава, а не в друга подобна организация.

Цели двадесет и четири страници изпълнени с професионално направени снимки на муджахидините и пропагандни материали, които съобщават за необходимостта от промяна на конституционния ред и призовават към консолидиране на мюсюлманските сили. Списанието е така направено, че да убеждава умерените мюсюлмани да стават привърженици на радикалния ислям.

Руският вариант се разпространява в социалните мрежи LiveJurnal и ВКонтакте.

3. Специално за турската аудитория е създадено списание KONSTANTINYUE. Да, името не е случайно, защото историята започва със завземането на Константинопол от мюсюлманите. Това говори и за специалната политика на Ислямска държава към Турция. Те казват, че там ще влязат без сила.

4. На френски език се издава списание Dar al-Islam, в което съобщават за успехите си в тази страна и казват, че 40 % от присъединилите се към тях, са жени.

Много употребявано от бойците на Ислямска държава е тяхното **радио „Ал Баян“**, което освен че се предлага онлайн в сайта albayan.com.au, има и специално разработено приложение за мобилни телефони с Андроид. Пренасяйки битката в киберпространството, ИДИЛ ще спечели много от предимствата на хибридната война – освен ако съюзниците не се организират, за да противодействат.

Като извод от горенаписаното се вижда, че Ислямска държава са предприели мащабна кампания в социалните медии, която при всички случаи трябва да бъде ограничена с оглед на съюзната и национална сигурност на страната ни.

Необходимо е на стратегическо ниво да се създаде единна концепция за използване на социалните медии и противодействие на тази модерна заплаха.

Един такъв вариант е предложен от група наречена „Анонимните“, които след атентата в „Шарли Ебдо“ през януари 2015 г. стартираха глобална кибер кампания срещу ИДИЛ с частичен успех. Други няколко групи създават пародии

или предлагат да се използва блокиране на сайтовете на Ислямска държава. Този метод е най-демократичният и същевременно ефективен начин за противодействие. Същността му е когато откриете подобен материал да го докладвате на съответната социална мрежа за „обидно съдържание“. Щом веднъж е регистриран материал с обидно съдържание, той може да бъде идентифициран и използван за елиминиране на всички подобни.

Както се казва, социалните мрежи се превърнаха в оръжие, а най-сигурното средство за борба с това оръжие са самите хора в социалните мрежи.

НАЕМНИЦИТЕ В СИРИЙСКАТА ГРАЖДАНСКА ВОЙНА

Александър Стоянов

Още от най-ранните етапи на човешката история, наемането на бойци за служба в даден конфликт, е ключов и неделим елемент от развитието на военното дело. Наемниците винаги са присъствали като важна част от въоръжените сили на големите и по-малки страни във всяка една епоха. Като започнем от ахейските хоплити, сражаващи се за фараоните на Египет и достигнем до компанията Блекуотър в Ирак, не минава и век без постоянно еволюиращата структура на платените военни услуги да дефинира, в по-малка или по-голяма степен, лицето на конфликтите по света.

Феноменът с употреба на наемнически сили съвсем не е ограничен в рамките на Европа. Още от най-дълбока древност, наемнически контингенти се ползват в Далечния Изток, Индия и Западна Азия, както и в Африка, а вероятно и в Южна Америка.

Единственото изискване за съществуването на наемнически сили е присъствието на държавност, която да е осъзнала нуждата от ангажиране на определен тип бойци, които не са пряко ангажирани от самата централна администрация, а са обвързани чрез определен договор, фиксиращ ясните взаимоотношения между двете страни. Наемането на войници става по различни методики, като степента на ангажираност на определената държава (*или подобна на нея структура – виж по-долу в текста*) варира според множество политически, икономически и стратегически условности. Друго важно уточнение, което е редно да направим е, че наемничеството в контекста на войната не бива да се разглежда просто като осигуряването на определен брой войници срещу заплащане. Наемническият бизнес е далеч по-обхватен и ангажира почти всички аспекти на войната. Така, например, осигуряването на оръжие, муниции, храни, пари назаем, изграждането на укрепени позиции, превозът на войници и екипировка, доставянето на горива и посредничеството между страните по договора са все елементи от цялостната картина.

В този смисъл, да се разглежда наемничеството като тясно специализиран, ограничен в спектъра на услугите, феномен е погрешно, повърхностно и вредно за всяко прецизно изследване, посветено на темата.

Последният общ въпрос, който трябва да получи отговор в това въведение, касае разликата между професионалния войник и наемника. В днешно време, такава почти не съществува.

Може би единственото реална отлика е, че професионалните войници служат на една единствена държава, докато наемниците могат да се сражават за коя и да е страна (*или организация*) по света, която може да си позволи техните услуги. Докато, обаче, действа определеният договор, между наемниците от една страна и държавата, на която служат - от друга, между тях и редовната, професионална армия, де факто, не съществуват принципни разлики, освен, но не задължително, по отношение на етническия състав.

Как се наемат наемниците?

Както вече отбелязахме, механизмите за осигуряване на платени бойци са множество и преминават през различни нива на организация. Най-базовата основа, е на местно ниво и е свързана с локалните мрежи на покровителство (**patronage**), използвани от формални и неформални властови структури. В Сирия, това са **племенно-клановите организации**, които присъстват във всяко селище или административна област. Тези общности, подчинени на ясна йерархия, доминират организацията на социума и направляват неговата икономическа, политическа и военна дейност. В този контекст, определени фигури в даден клан, разполагащи с необходимия авторитет и позиция, могат да бъдат използвани като посредници, които да осигурят определен брой бойци сред своите подчинени срещу заплащане от страна на купувача. Самите посредници могат да бъдат и водачи на така сформирания отряд или да предложат друг представител на своята родова структура, който да заеме водачеството.

Подобна структура има своите предимства по отношение на относително висока сплотеност, ясен вътрешен принцип на подчинение и възможност за разрастване на структурата на базата на други членове на клана/рода, които да бъдат привлечени при нужда. Има и редица недостатъци. Клановите интереси, обикновено, са тясно свързани с дадено селище или част от регион. Това означава, че бойците, наети по описания до тук начин, по-трудно могат да бъдат привлечени за оперативни задачи извън своя родов ареал. Другият ключов

проблем е, че те трудно биха работили в състава на по-голяма част (например бригада), в която участват представители на други местни кланове, с които съществуват вражди и противоречия. Последното сериозно ограничение в използването на кланови наемници е, че техният брой все пак остава относително ограничен. Това се дължи както на факта, че дори най-големите родове не са безбройни, така и на ситуацията, при която след изчерпване на човешкия ресурс на даден клан, частта, формирана от него не може да се допълва с бойци от друг род, без сериозно да се застраши интегритета на бойното формирование.

Докато наемането на родов принцип може да откликне на определени локални нужди на някоя от сражаващите се страни, необходимостта от по-мощни действия налага да се търси по-висока степен на военна организация, свързана с по-малки ограничения при нейното използване. Тук, именно, идва мястото на по-големите структури, базиране не на родов принцип, а организирани от хора, използващи своите лични връзки и ресурси, за да си осигурят бойци от различни канали и източници. В световната практика е обичайно тези хора да се наричат контрактори (**contractor - proprietors**). Тук ще се занимаем първо с най-ниското ниво на този тип военни предприемачи, за да може след това да се изкачим нагоре в йерархията на наемническия бизнес.

Структурите от този вид могат да се разделят на два типа – местни и чуждестранни. При местните, контракторите от първо ниво използват своите познанства сред различни родови и религиозни общности, както и елементи от подземния свят, за да разпрострат своята оферта за набор сред определен тип потенциални бойци. Най-често се търсят хора с предишен опит – във войните в Ливан, Ирак или Афганистан или такива, които са пътували в Либия, Сахел или други части на света. Бивши военни също са желано допълнение, а със задълбочаване на гражданската война (от 2011-та досега), на лице са и местни ветерани. Този тип бойци с опит се набират паралелно с други, по-неопитни, за да се формират компактни контингенти, които да се използват от определена страна в конфликта. Тук правим две важни уточнения. **Използвам думата контингенти, понеже тези структури наподобяват, но не са еквивалентни на бойни формации в редовните армии.** Другото уточнение е свързано със заплащането – по-опитните и ценни кадри получават повече пари в сравнение с новобранците. Целта е, както да се получи качествена обмяна на опит, така и по-неопитните да имат финансов стимул за издигане. От това печелят и контракторите – колкото повече ветерани има в отряда, толкова по-висока става цената за наемането му. Както вече споменахме, основният контрактор използва част от личните си средства, за да осигури оръжие и припаси за отряда в началото, докато работодателя не започне да прехвърля средства и ресурси към

отряда. Възможно е командирът на формированието да привлече част от най-близките си бойци като партньори, които да участват с начален капитал, а в последствие да получат по-висок процент от финансовите облаги в хода на конфликта. Главно предимство на тези компактни формирования е, че относително бързо постигат добро ниво на синхрон и кохерентност. От гледна точка на работодателите, наемането на подобен тип формации е изгодно с оглед на факта, че идват повече или по-малко с пълно снаряжение и не се нуждаят от предварително обучение за да действат на мига. Главният недостатък на подобен тип отряди е ограничения размер както и пределите на личната мрежа от познества и пътища за снабдяване на самия контрактор. Той е задължен бързо да потърси надежден работодател, който да подсили и гарантира неговите позиции или рискува формированието му да се дезинтегрира поради липсата на насока и финансиране. Това, от друга страна, е предимство за работодателя, който, веднъж установил контрол над плащането и снабдяването на частта, може да налага допълнителни условия.

Освен местните наемнически звена, изключително голям брой външни структури, организирани чрез контрактори, ангажирани от чужди страни, заинтересовани в конфликта, също оперират в рамките на гражданската война.

Подобни звена, съставен от моно- или мулти-национални екипи, са финансирани или субсидирани както от съюзниците на Дамаск, така и от опонентите им.

Бойците пътуват до определени локации в или извън Сирия и навлизат в секторите с активни военни действия, от където операциите им се сливат с определени локални структури, с които съответната външна страна има поет ангажимент. На този принцип Русия финансира десетки подобни отряди¹, а Иран изпраща части, съставени от афганистански наемници² или иракски шиити, които преди това се организират, обучават и въоръжават или на територията на Иран или в зони, контролирани от иракското правителство. Част от тези бойци получават заплата в хода на операциите срещу Ислямска държава в Ирак, докато други се пускат да действат направо в Сирия. САЩ също опитаха да изградят

¹ <https://themoscowtimes.com/news/russia-spending-150m-monthly-on-syria-mercenaries-55108> : както е посочено в репортажа, всеки един наемник струва на своите работодатели около 4,600\$, като допълнителните разходи по екипирането, настаняването и изхранването могат да дублират тази сума. Основен доставчик на руски наемници за Сирия, е базираната в Аржентина организация Вагнер, която подsigурява до 2,500 бойци на терен към момента. Общите разходи на Москва и „частните инвеститори“, възлизат на около 150,000,000\$ на месец.

² Р. Трад, „Срещу обещание за гражданство, Иран привлича мигранти като наемници“ (<http://ruslantrad.com/2016/05/11/sreshtu-obeshtanie-za-grazhdanstvo-iran-privlitcha-migranti-kato-naemnitsi/>)

финансирани от тях структури, които да се включат във войната с Ислямска държава, но резултатите бяха далеч от задоволителни, особено с оглед действията на Русия.

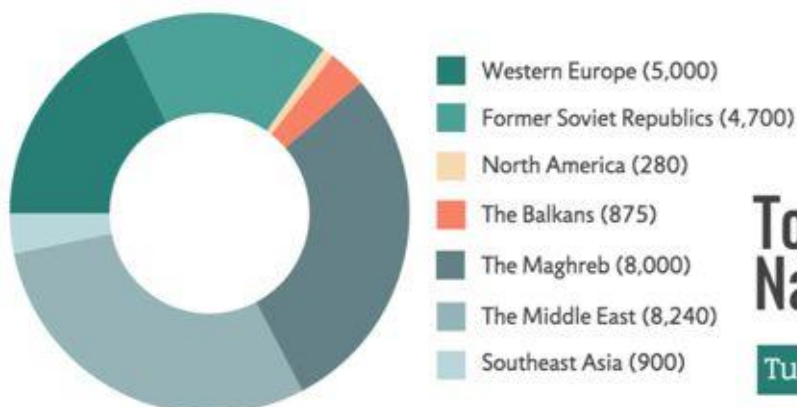
Техническите, политическите и идеологическите ограничения, с които Вашингтон трябваше да се съобрази, сериозно подрониха потенциала на финансираните от тях части.

Шумно тиражираната програма от половин милиард долара за създаване на бригада от добре обучени и въоръжени бойци се провали, причинявайки медиен скандал.³ По-успешно, но не и без сериозни проблеми премина формирането и на т.нар. Нова сирийска армия (*Джайш ал Сури ал Джадид*)⁴. Условиата, поставени от САЩ за включващите се в нея бойци и най-вече забраната за конфронтация със силите на Асад, отклонила мнозина потенциални кандидати и размера на структурата остана скромнен. Това предопредели и ограничения мащаб на действие на Джайш ал Джадид, които към момента контролират единствено градчето ат Танф и разчитат на сериозна военна подкрепа от другите местни бунтовнически структури в района на Думайр, за да устоят на натиска на Ислямска държава. Липсата на установени връзки с местната общност и недостатъчният престиж на всяка изцяло външно създадена структура и за напред ще обричат опитите на Вашингтон да промотира свои, съставени от араби, структури. Липсата на резултати принуди Вашингтон да експериментира по няколко различни инвестиционни направления, като за сега най-успешна се оказва съвместната работа с курдите.

³ <http://www.newyorker.com/news/news-desk/our-high-priced-mercenaries-in-syria>

⁴ "Операция Ден на Гнева – митове и реалности", De Re Militari, 14, 4-9 (<https://en.calameo.com/read/0015044130cc9fbd52773>)

Foreign Fighters by Region

Top Foreign Fighter Nationalities

Притокът на чужди бойци към Сирия. Източник – [Foreign Fighters, An Updated Assessment of the Flow of Foreign Fighters into Syria and Iraq, The Soufan Group, December 2015](#), стр. 5

Следващото стъпало в йерархията на наемническите формации, са бригадите⁵. **В сирийският контекст, тези формирания се различават от класическите наемнически полкове, опериращи през Средновековието и Новото време.** Основната причина за това е, че много от тези бригади не са създадени като наемни структури по начало, а се превръщат в такива с времето. Първоначално, основната част от паравоенните формирания се появява под влиянието на социалното напрежение в Сирия и избухването на гражданската война. Това не означава, че определени опозиционни, а по-късно и про-правителствени бригади не се организират целенасочено, чрез инвестицията на частен капитал. В тези случаи, бригадата се развива по гореописания пример на компактните формации, организирани от контрактори, с тази разлика, че зад бригадите стоят хора с далеч по-широки финансови и политически възможности. Без значение дали са възникнали като формации за самоотбрана в дадена част на страната или са плод на специфичното, организирано финансиране, бригадите

⁵ Тук не се визира бригадата като строго военно подразделение, а по-скоро общото наименование, с което тези пара-военни формации сами наричат себе си.

постепенно еволюират, като това развитие е тясно свързано със спецификите на гражданската война.

Тук е важно да уточним няколко неща.

Първо, не всички паравоенни формирования, наричащи себе си „бригади” са наемнически звена. Второ, това, че дадена формация е съставена от наемници не означава, че тя не може да въплъщава определена идеология, било тя със светска или религиозна основа. Трето – понякога, оценката за това дали една бригада е наемническа или „революционна” зависи единствено от перспективата на този, който се опитва да дефинира дадената формация и нейното място в гражданската война. В официалната реторика на нито една бригада няма да откриете директни заявления за това, че тя изпълнява определени поръчения в замяна на финансиране. Подобно нещо би подронило престижа на структурата и би я дискредитирало в очите на онези социални групи, в чийто контекст бригадата оперира. Истината е, че след 5 години на непрекъснат конфликт и сериозно изчерпване на локалните финансови ресурси, нито една самостоятелна бригада не може да се надява да просъществува без материалната (*финансова, логистична*) подкрепа на някакъв външен за нея фактор. Това се отнася както за бунтовническите структури в провинциите Идлиб, Дара’а и Халеб, които са основно спонсорирани от САЩ, Турция и държавите в Залива, така и за **про-правителствените бригади, много от които са пряко финансирани от Иран**, а вероятно и от Русия, която по-скоро осигурява материалната поддръжка.

Подобно е и положението с крайните ислямисти на терен, които разчитат на своите задгранични канали за подкрепа, свързани с определени бизнес кръгове в Залива, Саудитска Арабия и други части на мюсюлманския свят. Нарочно не споменавам за Джабхат Фатах ал Шам (Джабхат ан Нусра) и Ислямска държава, тъй като тези джихадистки структури боравят с наемници, но на по-различен принцип, който ще разгледаме по-долу.

Основното предимство в употребата на бригадите, е комбинацията от численост и ефективност, съчетани с мобилност и възможност за прехвърляне в различни сектори според нуждите на основното командване.

Главният им недостатък е религиозната обвързаност на много от тях, която е в тясна зависимост със социалната подкрепа, от която бригадите се нуждаят, за да набират нови кадри и средства. Това означава, че използването на идеологически различни по същността си формирования, крие сериозни рискове от избухване на конфронтации в по-малък или по-голям мащаб, което от своя

страна да доведе до колапс в определени сегменти или цели сектори от даден фронт.

Последният етап от наемническата йерархия са частните армии. Този феномен е изключително размит в съвременното военно дело и границите, които различните дефиниции поставят, варират в своя обем и перспектива.

Класическия модел на частната армия е военна сила, организирана от определена личност (*или кооператив от инвеститори*), изцяло финансирана и подхранвана с ресурси от същата тази личност/личности и служеща единствено и само на своя създател. До колко подобни частни армии изпълняват интересите на определена държава е въпрос, който зависи от договора, сключен между определеното правителство и дадената личност (*или консорциум*), стояща зад частната армия. Най-добрият пример за подобна структура в последните години е Блекуотър, чиято дейност покрива всички възможни логистични и оперативни нива, присъщи на професионалната армия.

В Сирия е далеч по-трудно да се проследи съществуването на подобна структура, поради простата причина, че организациите там, за разлика от Блекуотър, са мотивирани не само от финансови, но и от социо-религиозни подбуди.

Въпреки това, ако трябва ясно да определим една частна армия, оперираща в момента на терен в Сирия, то това без всякакво съмнение е Хизбула.

Организацията, развила се като шиитска структура в хода на Ливанската война, днес представлява един от стожерите на про-правителствените сили на различните фронтове в Сирия. Подчинена на строга вътрешна йерархия, с военна структура, системно и прагматично разработвана в продължение на близо четири десетилетия, бойното крило на Хизбула проявява всички видими признаци на частна армия, спрямо своето представяне на терен. Бойците на организацията не се смесват с други бригади, действат чрез свое собствено командване, въоръжават се и се снабдяват независимо от станалите и се намират под прякото подчинение на своите лидер⁶.

Другата структура, оперираща под формата на частна армия в Сирия е YPG. Кюрдската паравоенна структура е бойният гръбнак на кантоните, обхващащи северна Сирия, които тази година изразиха претенцията си да се превърнат в единна кюрдска Рожава или Западен Кюрдистан. Подобно на Хизбула, YPG

⁶ Било то на локално ниво за отделните отряди или в общ план на ръководството на Хизбула – Хасан Насрала и военното командване на организацията.

покрива пълния диапазон от военни дейности, присъщи на една армия – набор, снабдяване, обучение на кадри, наличие на ясна командна структура и т.н. **Подобно на Хизбула, YPG оперира самостоятелно**, без да се смесва със своите съюзници. Кюрдските формации имат свое собствено командване, финансират се независимо от позиционните сили, с които си съдействат и преследват свои специфични цели, които невинаги се застъпват с тези на останалите части от сирийската опозиция. Най-важният елемент от това разминаване, е фактът, че официално YPG не се намира в открит конфликт със сирийските правителствени сили, въпреки спорадичните конфронтации, както например в Хасаке и Камишли преди месец.

Основното различие между Хизбула и YPG е, че докато Хизбула, чрез своето бойно крило, покрива всички критерии за класическа частна армия, кюрдските милиции са тясно свързани със социалните и териториални измерения на Рожава и действат, поне официално, като въоръжени сили на автономна област (*подобно на пешмерга в Ирак*), а не като военно представителство на организация, влязла в определени договорни взаимоотношения с определено правителство. От друга страна, начинът, по който YPG се финансира и огромният дял материална помощ, получаван от някои страни в ЕС и САЩ, поставя сериозни въпроси спрямо чисто идеологическата мотивация, за която кюрдите претендират, че ги ръководи.

Освен тези ясно изразени структури, военните услуги, осигурявани от „Вагнер“ също биха могли да класират тази организации в категорията „частна армия“.

Това е ограниченият обем на наемници, осигурявани от „Вагнер“ чрез посредничеството и финансирането на Русия. Както вече отбелязахме (*виж бел. 1*), става дума за около 2,500 души, разпределени в различни оперативни звена които осигуряват охраната на ключови инфраструктури и енергийни обекти, чийто приоритет е жизненоважен за поддържане на правителствените сили.

„Вагнер“ започва като контрактор от най ниско ниво. До 2011 г., съзателят на компанията Дмитрий Уткин служи в *Спецназ*, а след като се пенсионира става част от частната охранителна фирма **Moran Security Group**, която осигурява протекция на търговски съдове срещу пирати.⁷ През 2013 г., MSG организира Славянския корпус⁸, подразделение от 267 души⁹, което е пратено в Сирия, след

⁷ Шеф на групата е бившият член на ФСБ Вячеслав Калашников (<http://www.interpretermag.com/st-petersburg-sends-contractors-to-syria/>)

⁸ Славянския корпус е регистриран като самостоятелна фирма за охрана на обекти с висок риск в Хон Конг, а връзката със сирийското правителство е осигурена от MSG.

⁹ http://www.huffingtonpost.com/james-miller/the-insane-story-of-russia_b_4317729.html

сключване на договор с правителството за охрана на ключови енергийни обекти първо в Латакия, а след това в Дейр ез Зор и Аш Шухна. Славянският корпус попада в засада на Ислямска държава през октомври 2013 г. и губи около 100 бойци, а останалите са изтеглени в Русия. Дмитрий Уткин използва своите връзки и възможности за финансово обезпечаване за да сформира около себе си нов отряд (*точно както описахме по-горе*), след което служи последователно в Украйна през 2014 г. и отново в Сирия през 2015 г.¹⁰

Така се появява „ЧВК Вагнер“, кръстена по позивната на Уткин - „Вагнер“, спазвайки вековната традиция наемническите отряди да носят името на своя командир.

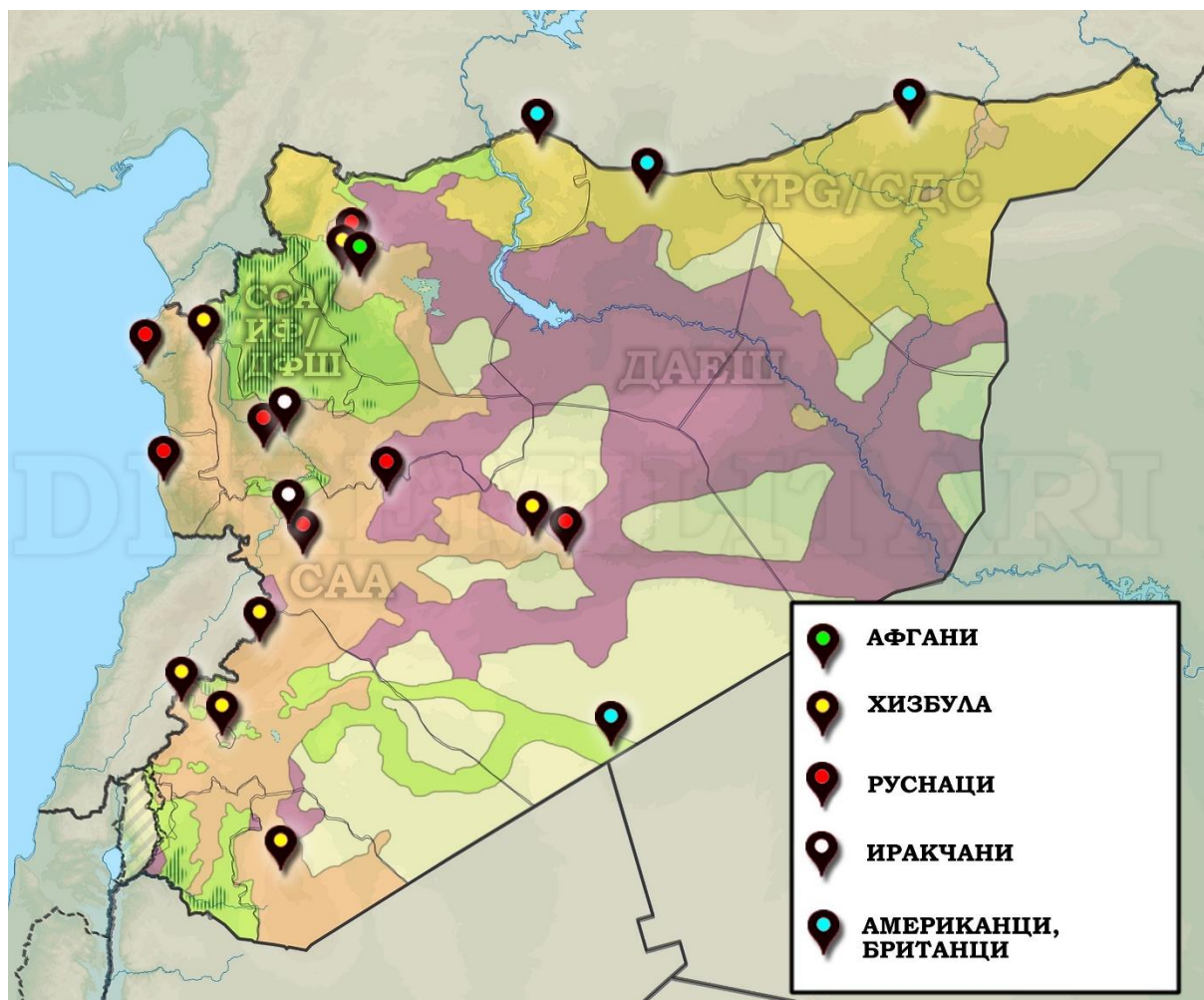
С времето и натрупването на опит и капитал, организацията увеличава своите мащаби и се превръща в самостоятелно звено за осигуряване на широк спектър от военни услуги. За две години Уткин може да прати в Сирия десет пъти повече хора, отколкото в началото на самостоятелната си кариера. Организацията разполага със свой подготвителен лагер в Молкино, Краснодарски край, а от 2014 г., в нея служи и сръбско звено, ръководено от босненския сърбин Давор Савичич, по прякор „Вълка“, който е близък приятел на Уткин още от Украйна.¹¹

С оглед на факта, че според руското законодателство граждани на страната нямат право да разполагат с частни военни сили в нея, Русия не води никаква документация за действията на ЧВК. Самата компания е регистрирана в Аржентина и, логично, Москва отрича всякаква директна връзка с нея. Въпреки това, ролята на „Вагнер“ е решаваща за успехите на правителствените сили в блокиране действията на Ислямска държава, а, вероятно и за превземането на Палмира през пролетта на 2016 г.

¹⁰ Тогава заминава само една ударна група от 93-ма бойци, от които едва около 30 се връщат без сериозни наранявания

(<http://www.thedailybeast.com/articles/2016/06/21/how-many-russian-soldiers-have-died-in-syria.html>) По думите на участник в бойните действия на ЧВК, техните бойци „са използвани за разчистване на фронта, след което сирийската армия навлиза и попада под прожекторите и обективите <http://www.fontanka.ru/2016/03/28/171/>

¹¹ <http://www.fontanka.ru/2016/03/28/171/>

Разположение на основните чуждестранни контингенти в Сирия.

На половин стъпало над бригадите и под частните армии стоят **общите щабове**, формирани от няколко бригади и бойни формации, за да се конкретизира и координира тяхната дейност в определен сектор на конфликта. Най-популярните такива обединения действат в провинциите Халеб и Дара'а и са свързани с нелекия синтез между определени части на Свободната ирийска армия и про-ислямистките бригади в състава на Ислямски Фронт и Джайш ал Фатах. Публичният параван за установяването на подобни структури, е обикновено или политическа, или религиозна обща цел, към която новата структура да се стреми.

Зад тази медийна фасада се съдържа сложна мрежа от съподчинени интереси, които започват от кланово-родово ниво и продължават нагоре по описаната дотук йерархия. Икономическите облаги, възможността за получаване на повече външни субсидии, както и практичният ефект от обединяване средствата на няколко водещи контрактори/лидери с цел по-доброто материално осигуряване

на техните части са далеч по-логични причини за създаването на подобни структури.

Докато дългосрочните политически цели не бива да се подценяват, краткосрочните тактически и стратегически императиви са далеч по-важни за оцеляването на тези бунтовническо-ислямистки структури. Както вече споменахме, местната материална база е сериозно изчерпана и само чрез по-сериозната мобилизация на ресурси – външни и вътрешни, отделните бригади могат да се надяват да дочакат изпълнението на своите бъдещи политически програми.

От друга страна, не бива да се подценява и външния натиск при формирането на подобни над-бригадни звена. Както казахме по-горе, с времето работодателят започва да получава все по-сериозно предимство над наемниците, особено с оглед на факта, че те стават все по-зависими от доставките на муниции, оръжие и директните финансови инжекции. Това означава, че външните снабдителите и политически покровители могат да изискват определени отстъпки от страна на местните бойци. Размерът на тези компромиси е правопрпорционален на обема на подкрепата, оказвана отвън.

Именно по тази линия, Турция успя да обедини голяма част от бунтовническите формации в района на Мараа и Азас, и чрез тях да създаде оперативното, над-бригадно звено „**Щитът на Ефрат**”, което в момента оперира на широк фронт срещу Ислямска държава но и поддържа турските интереси, борейки се с кюрдското влияние западно от р. Ефрат. Макар и в много по-голям мащаб, от разглежданите тук локални щабове, правителството в Дамаск инициира създаването на своя собствена, над-бригадна структура – **Националните сили за отбрана (НСО)**, които обединяват в себе си всички паравоенни формирования, подкрепящи сирийското правителство. Това обединение, дирижирано от Иран и Русия, се случи с цел по-ясното дефиниране на проправителствените формации и изчистване на пътищата, по които те могат да се финансират от Дамаск или от външни благодетели.

Разликата между бунтовническо-ислямистките щабове и НСО е, че отделните формации в Националните сили за отбрана са по-ясно подчинени на политическия център, който, за разлика от опозицията, е само един. Това означава, че отделните контингенти в НСО имат далеч по-ограничена оперативна самостоятелност спрямо бунтовническо-ислямистките бригади и са по-строго подчинени на сирийската армия. Това не означава, че в тези структури не се е запазила частната инициатива и финансовите интереси на личностите, които формират и финансират отделните бригади и милиции.

Икономическите облаги и нуждата от възвращаемост остават и са тясно преследвани от контракторите, служещи на режима в Дамаск.

Това ясно личи в политиката им на терен и в лекотата, с която ръководителите на отделните структури се намесват в икономиката на региона, в който са разпределени.

Как се финансират наемниците?

Финансирането на наемническите формирования става на два етапа – организационен и операционен.

Организационният етап включва разходите по набиране на личния състав, осигуряването на оръжие и обучение за кадрите, първоначалното квартируване и подsigуряването на транспорт до определената зона на военните действия.

Операционните разходи включват поддържането на въоръжението, изхранването на частта, подsigуряването на постоянен приток на муниции и гориво, поправката на повредена техника, изграждането на укрепени позиции, набирането на нови попълнения и разходите по лечение или погребване на пострадалите. Според различната степен, която формированието заема в горепосочената структура, всички тези разходи се поемат от един или различни финансови източници. Съществуват варианти, когато първоначалните разходи се поемат от контрактора и неговите партньори и в последствие се възстановяват от получените от работодателя средства. В други случаи, самият работодател осигурява цялото начално финансиране, а контракторът има за задача само да използва познанствата си за да намери правилните хора.

Както вече видяхме, „Вагнер“ подsigурява началния етап и се възползва от руското финансиране в последствие, докато САЩ се опитва да организира сирийски бунтовнически формации осигурявайки целия начален капитал.

Веднъж започнали реалните операции (*било то бойни или охранителни*), разходите се увеличават значително и работодателят поема потока оперативни разходи, депозирайки ресурси и средства на контрактора, който, на свой ред, ги преразпределя според нуждите на своята структура или директно, или използвайки вътрешни логистични системи, изградени в наемническата

формация. **Съществува и вариант за външно посредничество – трета страна поема текущите разходи**, за да компенсира недостига на средства от страна на базовия работодател. Така например, Иран и Русия плащат за голяма част от чуждестранните бойци, опериращи в полза на Асад. В последствие, тези трети страни възстановяват своите разходи на базата на облаги, които получават в замяна на помощта си. Русия получи правото за строене на две свои военни бази в Сирия – в Тартус и в Палмира. По подобен начин, в Ирак и Афганистан САЩ размениха (*продължават да разменят*) своята помощ срещу ценни ресурси, добивани на място – нефт и различни суровини, подходящи както във фармацевтиката, така и в производството на опиати.¹² Освен директните материални облаги, третите страни си издействат и изгодни договори за бъдещи инфраструктурни проекти и доставки за армията, като по този начин се обслужват интересите и на големите оръжейни фирми, чието лоби подкрепя агресивната външна политика на Великите сили в Сирия.

Военният бизнес в по-широка перспективата

Както отбелязахме в началото на статията, военната икономика, базирана на подsigуряването на договори не се ограничава само до подsigуряването на определен брой бойци срещу определена сума.

Спектърът от услуги, предлагани от частни структури в и извън Сирия, е безкраен. От осигуряване на водачи и фиксъри за чуждестранни новинарски екипи, през наемане на охрана за конвои през пустинята, до изграждането на съоръжения и доставката на оръжия, стотици са фирмите, готови да предложат своите услуги и дори начален капитал, който да се инвестира срещу сериозна възвращаемост. Подобно на структурата на наемническите части, организацията и предоставянето на услуги също може да се синтезира в ясна йерархия на базата на техния мащаб.

На най-ниско ниво отново са местните родово-кланови структури, които осигуряват всички възможни, дребни по мащаб, услуги в дадена локация. Като се започне от предоставяне на информация, мине се през осигуряване на квартири за бойците и развлечение (*най-често под формата на платена любов*,

¹² Повечето хора обичат да говорят за трафика с опиати, но малцина си дават сметка, за гигантските ползи за американската фармацевтика (със свое собствено сериозно лоби) от вноса на евтини суровини, с които да захранват своята продукция.

алкохол и цигари) и се стигне до предоставяне на хранителни припаси и оръжие, клановите са важен елемент от най-базовото ниво на материално подsigуряване. Възползвайки се от роднински връзки зад граница¹³, те са основен организатор и посредник в нерегламентирания трафик на стоки от всякакъв тип.

Докато ролята им в бойните операции се свежда обикновено до подsigуряването на определен ареал, в логистичен план, племената играят още по-значима роля, доминирайки голяма част от нелегалните канали за внос и износ.

Добрите отношения с водачите на тези родови общности са незаменим ресурс за всеки контрактор, който се нагърбва да организира и ръководи въоръжен отряд в рамките на гражданската война.

Следващият етап от „хранителната верига“ е свързан с предприемачите, които разполагат с далеч по-сериозни лични средства и връзки, с които могат да завъртят бизнеса си на надрегионално ниво.

Подобни структури са или директно свързани с подземния свят във вида му от преди 2011 г., или се появяват в следствие в хода на войната. Не е рядкост фигури от този калибър да са едновременно водачи на бойни групи и изпълнители на определен спектър от доставки, допълвайки личното си състояние от няколко източника. Паралелното ръководене на военните и икономически дела подsigурява на тези фигури възможността да инвестират по-сериозни ресурси в замяна на по-значителна възвращаемост. Също така, наличието на собствен, въоръжен гръб, дава по-сериозна тежест при договарянето на икономически сделки. Обратно, икономическата автономия, дава възможност за поддържане на военното начинание дори в случай, че официалния работодател няма възможност да реагира мигновено на нуждата от материално подsigуряване. Този тип предприемачи комуникира с клановите структури и често посредничат между тях и международните играчи, ангажирани в нелегалния трафик на стоки. Пак подобни личности стоят зад организирания лов на антики в Сирия, организирайки специфични иманярски звена, снабдени с въоръжена охрана, които в следствие изнамят ценностите и ги предоставят на своя главатар, който се намесва в изключително доходоносната

¹³ Кюрдите по сирийската граница и в Турция, сирийците в Дейр ез Зор и иракчаните в Анбар, племената по йорданската граница, връзката със семейства от двете страни на сирийско-ливанската граница и т.н.

международна търговия с артефакти.¹⁴ **Тези иманярски звена могат да се подразделят на няколко типа** – външни екипи, които навлизат в Сирия и са изцяло финансирани от чуждестранни инвеститори, колекционери и дилъри на артефакти; вътрешни самостоятелни отряди, които оперират под покровителството на дадена въоръжена група, като подизпълнители или плащайки своего рода данък от печалбата си; директно ангажирани от местните групи и бригади отряди, които се финансират заедно със цялостната паравоенна структура и чийто находки подпомагат общото финансиране.

По подобие на артефактите, частната инициатива на определени предприемачи съставлява основна част от нелегалния добив на петрол в Сирийската пустиня.

Това става или като собственици на самоделни и/или подвижни нефтени инсталации или като охрана на съществуващи обекти, ползващи част от прихода от тях или от самата продукция.

Следващото стъпало представляват компаниите, които директно или индиректно са ангажирани с предоставянето на широк набор от услуги за враждуващите страни. Макар формално Сирия да е обект на голям брой международни ограничения, това не спира множество компании да заобикалят регулациите, рискувайки доста в замяна на колосални приходи, много от които не минават през теглилката на данъчните власти. На първо място, разбира се, това са производителите на оръжие от цял свят, които се надпреварват да продадат стоката си в Сирия. Компании от САЩ, Европа, Русия, Иран, Китай и други, по-скромни доставчици, сред които са България и Румъния. Всъщност, скромността на балканския принос е само условна. Българско оръжие е наводнило Сирия¹⁵, а според едно скорошно изследване, бившите комунистически страни от Югоизточна Европа са изнесли оръжие и боеприпаси на стойност над 1 200 000 000 евро за конфликтите в Сирия и Йемен.¹⁶ Черна гора също продава оръжия към Саудитска Арабия,¹⁷ а според разследванията,

¹⁴ Подобни посредници могат да получат до 67% от стойността на продадената вещ. В определени случаи, този процент се равнява на стотици хиляди.
(https://www.actualno.com/columnist/article/1048/author_id/74)

¹⁵ War Gains: Bulgarian Arms Add Fuel to Middle East Conflicts
<http://www.balkaninsight.com/en/article/war-gains-bulgarian-arms-add-fuel-to-middle-east-conflicts-12-16-2015>

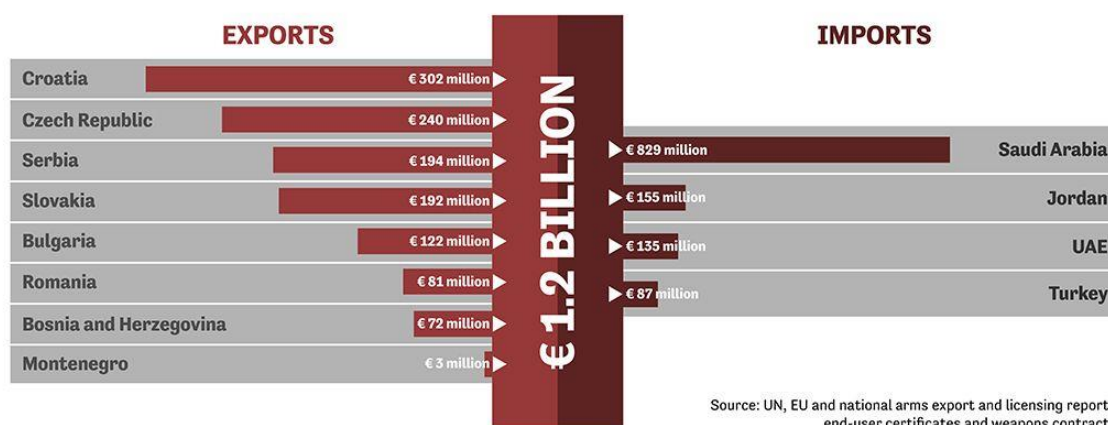
¹⁶ Making a Killing: The 1.2 Billion Euro Arms Pipeline to Middle East
<http://www.balkaninsight.com/en/article/making-a-killing-the-1-2-billion-euros-arms-pipeline-to-middle-east-07-26-2016>

¹⁷ Montenegro Opens Weapons Supply Line to Saudi Arabia
<http://www.balkaninsight.com/en/article/montenegro-opens-weapons-supply-line-to-saudi-arabia-08-02-2016>

официално лице от вътрешното министерство на Косово снабдява „черния пазар“ с полицейски мунициции.¹⁸

€ 1.2 Billion Arms Pipeline to Middle East

Since 2012, eight Central and Eastern European countries approved the shipment of at least € 1.2 billion worth of arms and ammunition to four key arms suppliers of Syria and Yemen. An investigation by BIRN and OCCRP has revealed that some of the weapons have been diverted to Western-backed opposition groups but are also in use by fighters of Islamist groups, including ISIS.

Износът на оръжие от югоизточно европейските страни след 2012 г. (отворете линка в изображението за пълна резолюция)

Доставката на оръжието е преминала през посредничеството на Саудитска Арабия, Турция, Йордания и Обединените арабски емирства. В последствие, тези четири страни са препродали въоръжението на враждуващите фракции в Сирия. Всичко това се случва с позволението на властите, но на базата на частни компании, чието сериозно военно лоби е ключово за политическите кръгове. В случая с Йордания, Емирствата и Саудитска Арабия, военните компании са в ръцете или на членове на управляващите родове, или в техни близки роднини.

Освен трафика на оръжие, частни компании, с или без пряката намеса на управляващи кръгове, се ангажира с изграждането и поддържането на определени военни и инфраструктури обекти със стратегическо значение.

¹⁸ Kosovo Weapons Chief Accused of Selling Police Guns on Black Market
<http://www.balkaninsight.com/en/article/kosovo-weapons-chief-accused-of-selling-police-guns-on-black-market-05-01-2016>

В тази ситуация се стига дори до курйози. Както едно разследване от април тази година показва, сирийската Служба за подсигуряване на водния ресурс работи на територията на Ислямска държава, но получава заплатата си от правителството в Дамаск.¹⁹ **Тук става дума за острата необходимост от поддържането на водопроводните инсталации в изправност.** В противен случай, хуманитарната криза би достигнала пропорции, които са в разрез с интересите както на сирийското правителство, така и с тези на Ислямска държава. Конкретно в Ракка, „столицата“ на джихадистите, дебитът на питейна война се поддържа от Главна фондация за питейната вода и канализацията (ГФПВК), която е създадена под правителствен надзор през 2009 г. и ангажира инвестирането на частен капитал от лица, приближени на клана Асад и действащи като преки бизнес партньори на правителството.

В една Сирия, в която питейната вода и нейният контрол са се превърнали в поредното оръжие, използвано от различните фракции, подобни институции притежават все по-значителна икономическа и политическа тежест.²⁰

Друг ключов елемент от поддържането на военните начинания, е електричеството и контролът върху него. За всички е ясно, че добивът и разпределение на енергия в Сирия значително е намалял като обем спрямо 2011.

Страната изпитва постоянен недостиг на електричество, а режимът на електроенергията вече се е превърнал в ежедневие. В този контекст, организациите, упражняващи контрол и осигуряващи охраната на енергийните инсталации са повече от ключови. Спирането на тока в Хама в средата на септември тази година, предизвика масова паника в града, съчетана с напредването на бунтовнически части. Подобни инциденти оказват сериозно влияние върху морала на местното население – фактор, с който враждуващите страни се съобразяват все по-сериозно. Поддържането на лоялността на местните, въпреки годините лишения и изтощение на икономиката, е първостепенна задача за всяка фракция в контролираната от нея територия.

¹⁹ <https://www.bellingcat.com/news/mena/2016/04/14/keeping-the-water-running-in-the-islamic-state/>

²⁰ Marcus DuBois King, "The Weaponization of Water in Syria", Washington Quarterly 38 (4), 2016, 153-69 (https://twq.elliott.gwu.edu/sites/twq.elliott.gwu.edu/files/downloads/TWQ_Winter2016_King.pdf); Кинг обособява пет типа „превръщане на водата в оръжие“ - стратегическо, тактическо, като психологическо средство, като средство за изнудване и по невнимание/несъзнателно.

Външни фирми обслужват и изграждането на военни обекти от страна на Великите сили, които започнаха да разположат свои по-постоянни бази в Сирия.

Това се случва както от страна на САЩ, така и от страна на Русия. Докато военните подsigуряват поддръжката и охраната на обектите, почти сигурно е, че специфични обекти като водоснабдителни съоръжение, бързо сглобяеми жилищни помещения²¹ и други „цивилни“ елементи от войнишкото ежедневие се доставят от подизпълнители, наети за случая или работещи по установени взаимоотношения с армиите. Вероятно, подобни „външни“ фирми се използват и за изграждане на по-значителни елементи от военните съоръжения, но името на подобни контрактори и същността на тяхното участие, обичайно са секретна информация, за която можем единствено да спекулираме.²²

Вече споменахме за трафика на антики и оръжие, който се извършва с посредничеството на предприемачи-контрактори и на клановите структури. Паралелно с този трафик съществуват и други неформални мрежи за доставка на дрога, скъпоценности, хора, изнудване и откупи. **Тези канали се организират между няколко различни „етажа“ от военно-икономическата бизнес йерархия.** В търговията с наркотици са замесени картелите в Латинска Америка и Мексико, мафиотските структури в Европа и Русия, както и подобни организации в самия Близък изток. Много от тях крият дейността си зад паравана на частни компании, които служат за „изпиране“ на финансите от постигнатите сделки или като прикритие за преноса на „стоки“ от една държава в друга. Освен неформалните структури, тези канали включват задължително участие на определени официални лица или цели подразделения, в зависимост от степента на корупция в съответната администрация.

По този начин, мафията представлява отделен етаж в хранителната верига на войната, занимавайки се със всичко онова, с което официалните компании не смеят да търгуват *(или смеят, използвайки сивите структури за посредници)*. През последните две години, трафикът на бежанци се превърна в най-обемния и доходоносен дял от нелегалния пренос на хора, задминавайки търговията, развихрена от Ислямска държава и местни посредници с проститутки и сексуални робини от 2013 и 2014 г.

²¹ <http://www.businessinsider.com/the-russian-army-is-building-a-base-at-palmyra-2016-5>

²² САЩ, Русия и останалите големи сили използват собствени компании за тези цели, като част от средствата на самите компании отиват за финансиране на определени политически кампании в замяна на възвращаемост.

Какво е мястото на Ал Кайда и Ислямска държава?

Досега говорехме за наемническите структури, използвани от опозиционните (*бунтовнически и ислямистки*) сили, правителството и външнополитическите играчи. На терен в Сирия оперира още един специфичен тип организации, чийто квази-държавни пропорции изискват по-специално внимание.

Става дума за Джабхат Фатах ал Шам (ДФШ) и Ислямска държава. ДФШ или Ан Нусра, както бяха известни до 28 юли 2016 г., са подразделение на Ал Кайда в Сирия и Ливан. Като такова, техните структури са подчинени на глобалната терористична структура, която използва своите канали, за да снабдява своята локална метастаза с оръжие, финанси, припаси и техника. В този смисъл, структурата на ДФШ, макар и да напомня на частна армия от порядъка на Хизбула, всъщност е посредник и подизпълнител на волята на Ал Кайда.

Именно чрез централното командване се осъществява вносът на оръжие и договарянето с външни контрактори, които да осигуряват онези необходиминости, за които ДФШ не може да се погрижи сама. Паралелно с общия надзор от глобално ниво, на терен ДФШ има своя собствена система от контрактори, които генерират необходимите ресурси, движат трафика със стоки, подsigуряват нови кадри за бойните формации на терен, командват определени звена и т.н. Така, ДФШ са едновременно работодател, контрактор и подизпълнител от перспективата на различните нива на снабдяване, оперативна дейност и по-широкия спектър от допълнителни военно-икономически начинания.

Важен елемент от военно-икономическата среда е и развитието на собствена медийна система, която да отразява успехите и да изопачава информацията от фронтовете и селищата под контрола на групировката. В този смисъл, медиите също са важен контрактор, дефиниращ начина, по който широката публика възприема случващото се в Сирия. За разлика от повечето бунтовническо-ислямистки фракции, които разчитат или на доброволци или на местни наемни звена, ДФШ използва и широка гама от външни за Сирия бойци, доставяни по каналите, поддържани от Ал Кайда. Такива бойци се набират с лекота от всички зони, където джихадистите разполагат със свои тренировъчни лагери и

утвърдени структури, но най-вече Йемен²³, Мароко, Мали, Либия и Афганистан. Около 1/3 от всички чуждестранни бойци в Сирия идват именно от Магреба, където Ал Кайда доминира всички сфери на нерегламентираните военни операции.²⁴

Трафикът на дрога и оръжие са основно перо във финансирането както на Ал Кайда като цяло, така и на ДФШ в частност.

Разликата е, че ДФШ се възползва от по-голямата гъвкавост, която може да прояви на терен и привлича на своя страна сериозна поддръжка и от местни общности, които припознават в тях достатъчно силна структура, която да защити населението както от Ислямска държава, така и от Асад.

Ислямска държава е вторият хибриден елемент от парадигмата на наемничеството в Сирия. За разлика от ДФШ, които са метастаза на Ал Кайда, Сирия (и Ирак) са „люлката“ на Ислямска държава. В този смисъл, джихадисткият псевдо-халифат трябва да подхожда по по-различен начин, тъй като всеки провал там, представлява директен удар върху цялостната структура на глобалната терористична организация, разпростряла пипала от Филипините до Нигерия.

Ислямска държава се стреми всячески да се представи пред света като монолитна структура, която няма „външни“ структури, а интегрира в себе си пълния спектър от звена, подsigуряващи дейността ѝ.

Това, естествено, е грижливо поддържан мит. Ислямска държава, подобно на всяка друга истинска държава, използва далеч по-изгодната и експресна форма за осигуряване на определени услуги чрез заплащане за тях на партньори, способни по-бързо и по-надеждно да доставят необходимото на определено място в определено време. Макар да контролират процесите на снабдяване и производство в степен, която към момента е недостижима дори за правителството в Дамаск, Ислямска държава все пак са принудени да делегират част от отговорностите си на подизпълнители, които за разлика от джихадистите,

²³ Където Ал Кайда разполага с втората по-големина, но първа по значимост териториална база. „Ситуацията в Йемен – Кой кой е?“, De Re Militari, 1, 17-19; За разлика от Афганистан, където Ал Кайда оперира в партньорство с талибаните, в Йемен организацията има отдавна изградени връзки, датиращи още от преди края на Студената война. Организацията е и в директна близост до някои от основните си дарители, опериращи в страните от Персийския залив.

²⁴ „Ситуацията в Мали – Кой кой е?“, De Re Militari, 3, 5-11

не са жертва на строг мониторинг. Това касае най-вече трафика на стоки, петрол и хора, както и снабдяването с оръжия и припаси. На няколко етапа се структурира и вербуването на нови кадри, като често, освен отговорните за това джихадистки звена, в операциите участват и местни лица, които не са директно свързани с ИД и имат по-голяма свобода на действие от гледна точка на наблюдението, осъществявано от службите за сигурност в дадена държава.

Що се отнася до оперативната страна на нещата, то на терен всичко се извършва под строгия контрол на командването на ИД по региони (уалияти) и се координира от общото командване, подчинено на военното „министерство“.

Отделните местни звена имат право на известна инициатива, но тя е ограничена от общите планове на групировката. За разлика от другите участници във войната, където наемническите звена се обособяват в цялостни части, в Ислямска държава наемниците се инкорпорират в съществуващите бойни групи. Това се прави с цел създаването на ново групово самочувствие, в което досегашната кариера на бойците е без значение. Този нов *esprit de corps*, се базира както на тежкият тренировъчен режим, така и на религиозната индоктринация, особено сред онези членове на групата, включили се като доброволци.²⁵

Без всякакво съмнение, командирите на бойните групи внимателно поддържат баланса между броя бойци, участващи като наемници за заплащане и онези, включили се с ясното съзнание за принадлежност към идеологията на ИД. Един от основните източници на чуждестранни бойци за Ислямска държава са кавказките републики, от където идват мнозина от най-опитните джихадисти, служили в конфликтите с Русия през 1990-те. Друг източник на бойци са страните от Централна Азия и в по-малка степен – Северна Африка. Значителен е и броят на онези, които идват от Западна Европа – Белгия, Англия и Франция, но също така и Германия. Повечето от тези бойци са по-скоро доброволци, докато онези, идващи от по-милитаризираните източни региони са смесица между „вярващи“ и търсещи препитание. Ислямска държава осигурява едни от най-сериозните заплати на терен в Сирия и Ирак – **между \$500 и \$1200**, плюс допълнителни субсидии за членове от семейството. Макар да се наложи да съкратят сумите с до 50%, парите, предлагани от ИД все още са достатъчно примамливи за значителен брой хора, както в обедняващите местни територии, така и в други по-бедни региони на света.²⁶

Подобно на Ал Кайда, Ислямска държава също използва специализирани военни лагери, в които обучава новите си кадри. Именно тук, ИД използва услугите на

²⁵ <https://www.theguardian.com/world/2015/jan/25/inside-isis-training-camps>

²⁶ <http://money.cnn.com/2016/01/19/news/world/isis-salary-cuts/>

наемници – бивши спец-части, професионални „войници на съдбата“ и други бойци с опит, готови да предадат своите умения на всеки, склонен да им плати достатъчно. Вече има неопровержими доказателства за наличието на подобни фигури от бивши командоси от Латинска Америка и Централна Азия, които помагат на Ислямска държава да обучава своите бойци.²⁷

По-рядко, хора с военен опит от Европа също се присъединяват към редиците на джихадистите.²⁸ Включването на бойци с висок опит и успехите, с които работи тренировъчната програма на ИД са ясно видими в оперативното и тактическо ниво, което джихадистите демонстрират в Сирия и Ирак.

Заключение

Както статията демонстрира, употребата на контрактори-предприемачи е широкомащабен феномен, доминиращ всички аспекти на Сирийската гражданска война.

Структурата на наемничеството е сложна, съставена от множество съподчинени звена, формиращи паяжината на трудно разгадаема военно-икономическа паяжина. Всяка една от страните, директно или индиректно участващи в конфликта, се стреми да подsigури включването на покровителствани от нея бизнес структури, които да подsigуряват услуги, започващи от грижата за чуждестранни журналисти и екипи и достигащи до изграждането и поддръжката на военни бази, инфраструктурни обекти от стратегическо значение и тренировъчни звена.

Целият този доходоносен бизнес оборот вероятно възлиза на милиарди долари и превърнат в БВП би засенчил почти всички държави на света, с изключение, но само може би, на САЩ, Китай и ЕС.²⁹ Грамадните приходи, повечето от които не се отчитат пред никоя данъчна институция и отиват директно в джобовете на големите играчи и техните посредници, са изкушение, на което едва ли някой в съвременния корпоративен свят може да устои. От държавни администрации, през мулти-национални компании, местни фирми и мафиотски структури и картели, целят свят се надпреварва да отхапе възможно най-голям дял от доларовия пай, наречен Сирия. За целта, всички тези структури разчитат на сложна йерархия от наемнически структури, които да се превърнат в „юмруци“,

²⁷ <http://www.ibtimes.co.uk/isis-us-trained-tajikistan-special-forces-chief-gulmurod-khalimov-joins-islamic-state-1503351> ; R. Saviano, CeroCeroCero, 2013 (epub)

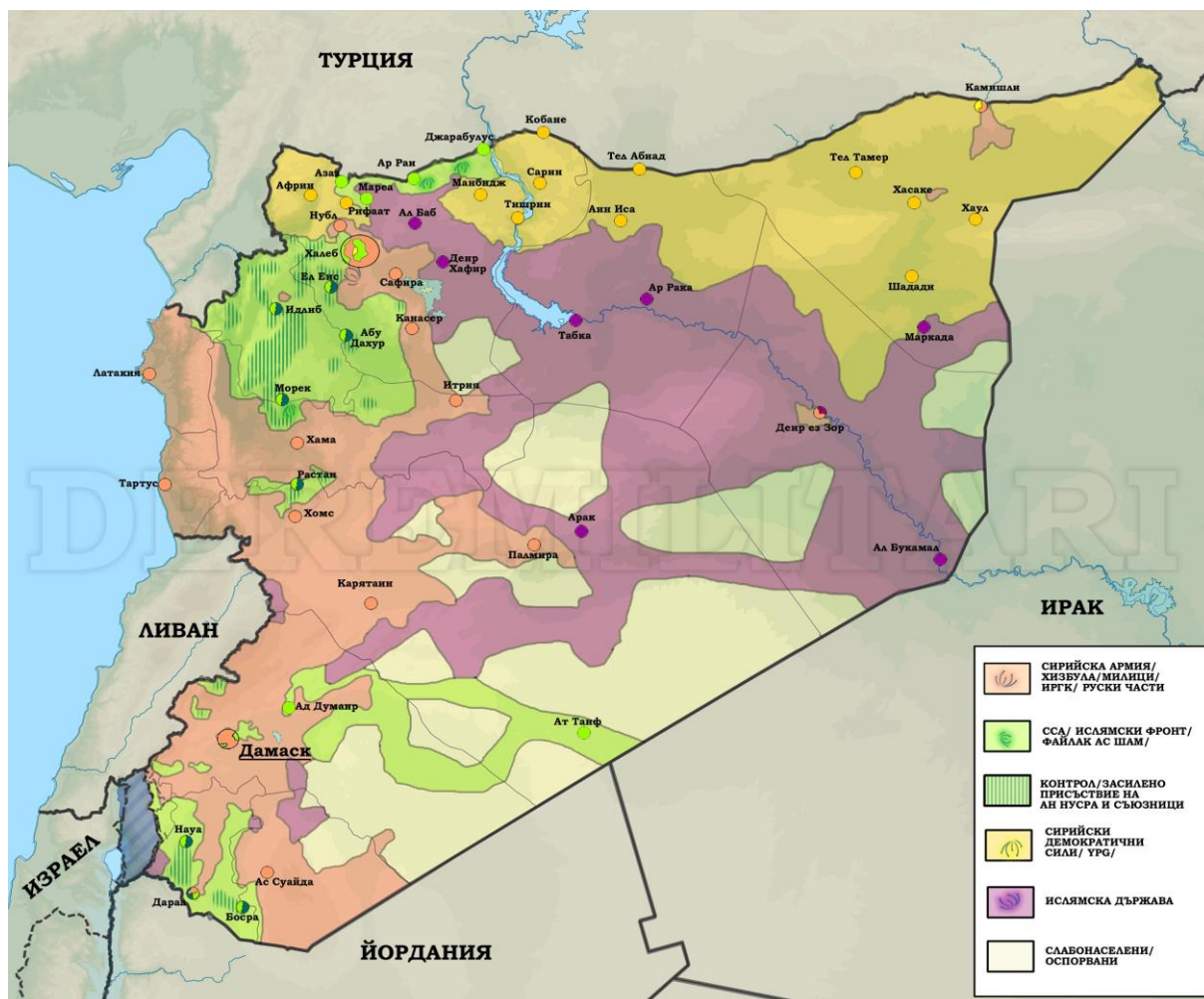
²⁸ <http://news.nationalpost.com/news/france-admits-soldiers-have-deserted-to-isis-including-ex-elite-special-forces-and-french-foreign-legionnaires>

²⁹ Чието БВП е съответно (в милиарди) – 18 (САЩ), 17 (ЕС) и 14 (Китай) долара. Източник: <http://buff.ly/2cRTuXT>

„очи“, „уши“ и „пазарни чанти“. Трафикът на дрога, закупуването на антики за частни колекционери, осигуряването на екзотична плът за специфични ценители, както и широко поле за изграждане на оръжейно портфолио, са само част от възможностите, които Сирия предлага на заинтересуваните страни.

Всеки път, когато се зачудите защо тази война продължава толкова дълго и в нея непрекъснато се намесват нови и нови „играчи“, помислете за обема на финансовите изгоди, който съперничи с продуктивността на най-богатите държави по света и същевременно не се поддава на никакво прецизно отчитане.

ОБОБЩЕНИЕ НА СЪБИТИЯТА: СИРИЯ И ЛИБИЯ

Натиснете картата за пълен размер на изображението.

Споразумението за спиране на огъня в Сирия, договорено между Русия и САЩ, официално влезе в сила в 19:00 българско време, на 12 септември. Това се случи на фона на масирани въздушни удари на 10 и 11 септември, при които загинаха близо 200 души. Часове преди влизане в сила на примирието, президентът на Сирия, Башар Асад, призова за „възвръщане на цялата страна“.

Примирието влезе в сила наред силна вълна от песимизъм и скептицизъм от лошия опит на предишни подобно споразумения и особено от февруари тази година, когато отново Русия и САЩ опитаха да се договорят от името на фракциите, които подкрепят на терен, но примирието не издържа дори няколко часа.

Спирането на огъня от 12 септември, първият ден от празника Ейд ал Адха (Курбан байрам) завари Сирия по-тиха и по-спокойна, с няколко изключения. По-малко от час след влизането в сила на примирието, в Алепо военен хеликоптер на сирийската армия стовари варелни бомби върху оспорвания квартал Салах ад Дин. На юг, в южната провинция Дараа, 4 правителствени войници загинаха при избухнали сражения с бунтовнически части. До началото на вечерта, имаше документирани 10 нарушения на примирието от правителствени и проправителствени сили в районите на Идлиб, Дараа, Дамаск и Алепо.

Споразумението и неговите клаузи не бяха официално оповестени нито от Вашингтон, нито от Москва, освен някои точки. Според наличната информация, сделката казва, че ако спирането на огъня издържи 7 дни, САЩ и Русия ще си сътрудничат в нови въздушни удари срещу силите на радикални групи в Сирия, а на сирийските военновъздушни сили ще им бъде забранено да прелитат над държани от бунтовници райони. Според споразумението, сирийските сили могат да извършват удари срещу „Ислямска държава“ и Джабхат ан Нусра, които през август промениха името си на Джабхат Фатах ал Шам. Но наблюдателите на процесите в Сирия са скептични относно това кои територии могат да бъдат удряни и кои не, а също и какво означава „при възникване на опасност“. Съгласно реториката на Башар Асад и неговото правителство, всички бунтовници са определяни като „терористи“ и „радикали“.

От своя страна, бунтовническите сили нямат доверие на правителството и Русия. Появи се и друго противоречие в първите часове на примирието: Джон Кери заяви, че САЩ може да позволи правителствени удари, но Държавният департамент отрече тези думи след по-малко от два часа. Само няколко часа преди влизането в сила на споразумението, **Башар Асад използва възможността да обещае „победа“ в продължаващата вече пет години гражданска война.** За да покаже силата на правителството, той, придружен от най-високопоставените членове на властта, посети крак предградието на Дамаск Дарая, което в края на миналия месец се предаде след 4 години съпротива, а населението беше разселено на над 300 км. от родните си домове.

На фона на разрушените от въздушни удари и сражения сгради на Дарая, Асад поиска да бъде завзета всяка територия извън контрола на правителството. Само ден по-рано, в друго предградие на Дамаск, известно със съпротивата си и подложено на обсада години наред, Муадамия, също започна евакуация (критиците наричат това „прочистване“) на останалите цивилни там, които по предварителни данни, ще бъдат изпратени чак в Джараблус на границата с Турция. Преди споразумението, 21 бунтовнически групи издадоха изявление, в което изброяват своите виждания и критика към споразумението и защо то няма да издържи, но че ще уважат спирането на огъня. До обяд на 13 септември, почти

цялата територия на Сирия остана спокойна. Немалко са критиките към споразумението между САЩ и Русия. На първо време, липсва политически аспект. И докато се набляга на военната страна на проблема, политическият момент е вероятно най-важен относно дълготрайния мир в страната и нейното бъдеще.

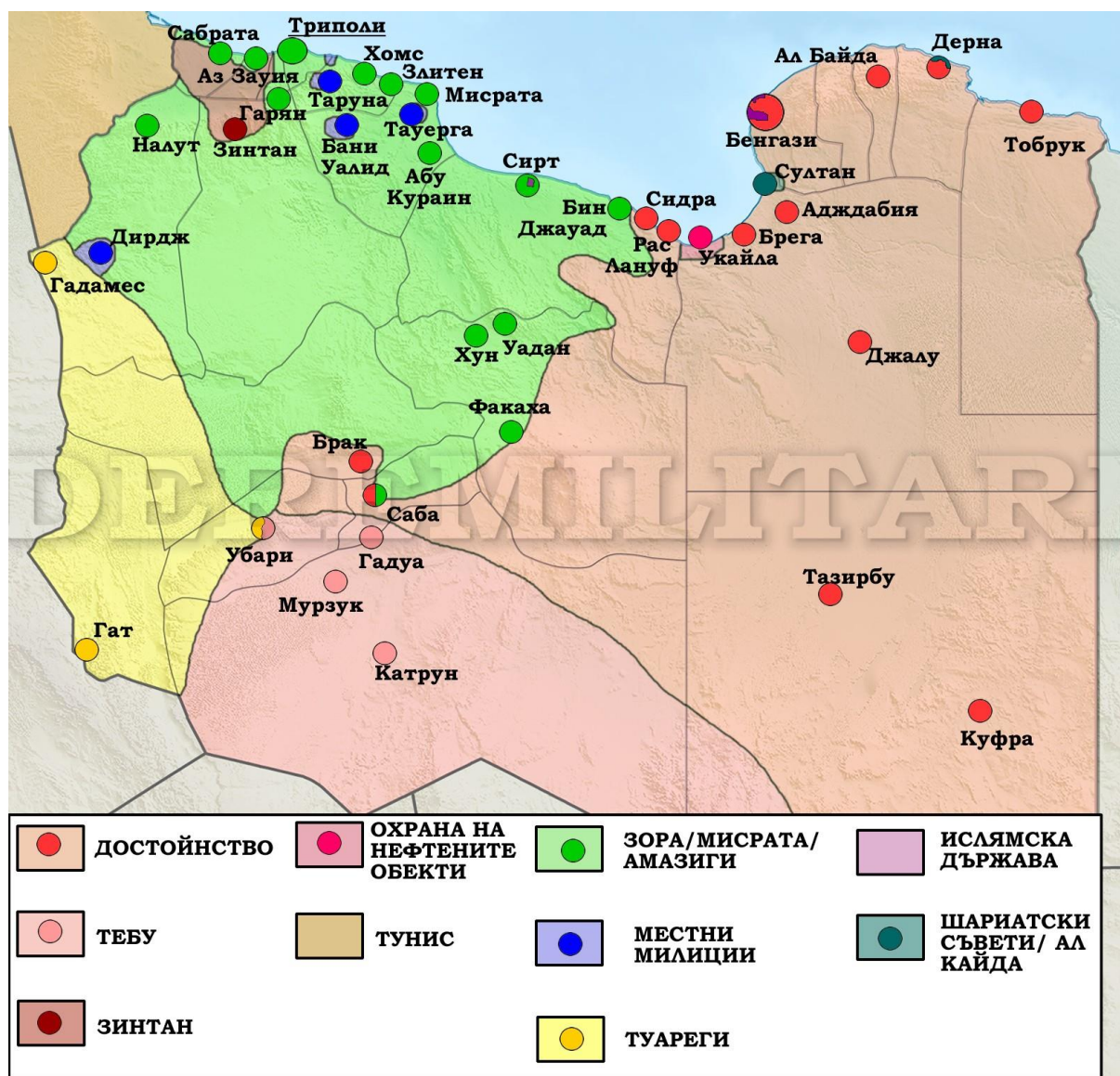
Една от точките на сделката посочва раздирания от сражения северен град Алепо. Според изявлението на Джон Кери, важният снабдителен път – Кастело – е държан от „две страни“ и това е първата фактологическа неточност, защото този район е разпределен между три страни – курдските сили, бунтовническите части и сирийското правителство с неговите милиции. Кастело е жизненоважен за всеки играч на терен и беше силно бомбардиран дори в първите часове на споразумението на 12 септември. Друг важен район в Алепо е Коридорът Рамуса, който смени притежателя си три пъти през последните седмици и сега е под подновен контрол от страна на сирийската армия. Както споменахме, споразумението за спиране на огъня твърди, че ако няма нарушения в рамките на 7 дни, ще има руско-американско сътрудничество. Едно от изискванията е бунтовническите сили да се разграничат от сътрудничество на терен с радикални групи. Но след 4 години сражения и отслабване на опозиционните сили, много бригади намериха локалните съюзи с групи като Нусра за успешен модел срещу сирийската армия. За редица бунтовници, сделката между САЩ и Русия е предателство и легитимиране на сирийското правителство под натиска на Москва. В този ред на мисли, те едва ли ще свалят оръжието толкова бързо. Но има скептицизъм за спазването му дори сред руските експерти и то включва и сирийските правителствени сили. Бившият полковник от руските военновъздушни сили Михаил Ходаренок написа в руското издание „Газета“, че „докато милиции, ирански доброволци, Хизбулла и Народните сили за отбрана се сражават вместо сирийската армия, войниците на Башар Асад са заети със събирането на подкупи по контролните пунктове“.

Според Ходаренок армията не е водила нито една успешна офанзива за последната година, а Хизбулла и Иран имат своите интереси, независими от сключеното споразумение. Мнението на руския експерт се допълва и от наблюдателя на Сирия, Тобиас Шнайдер, според който правителството не може да контролира многобройните милиции на негова страна и е възможно да има нарушения на примирието. Както се спомена, един от основните проблеми на споразумението между САЩ и Русия, е липсата на политически аспект на спирането на огъня. Остават множество въпроси без отговори, сред които са кои територии няма да бъдат бомбардирани, които групи ще са смятани за

радикални, а също и как ще се споделя разузнавателната информация между Москва и Вашингтон при планираното създаване на общ команден център в Йордания. Ако споразумението не дава решения с дългосрочен период, сраженията ще продължават на ниско ниво, по квартали и градчета, а нестабилността ще остане част от пейзажа.

[Текстът е публикуван в Actualno.com](http://Actualno.com)

Междувременно, на 15 септември организацията [Syrian Network For Human Rights](http://SyrianNetworkForHumanRights.org) публикува доклад, според който нарушенията само за първите 48 часа на примирието, са над 28.

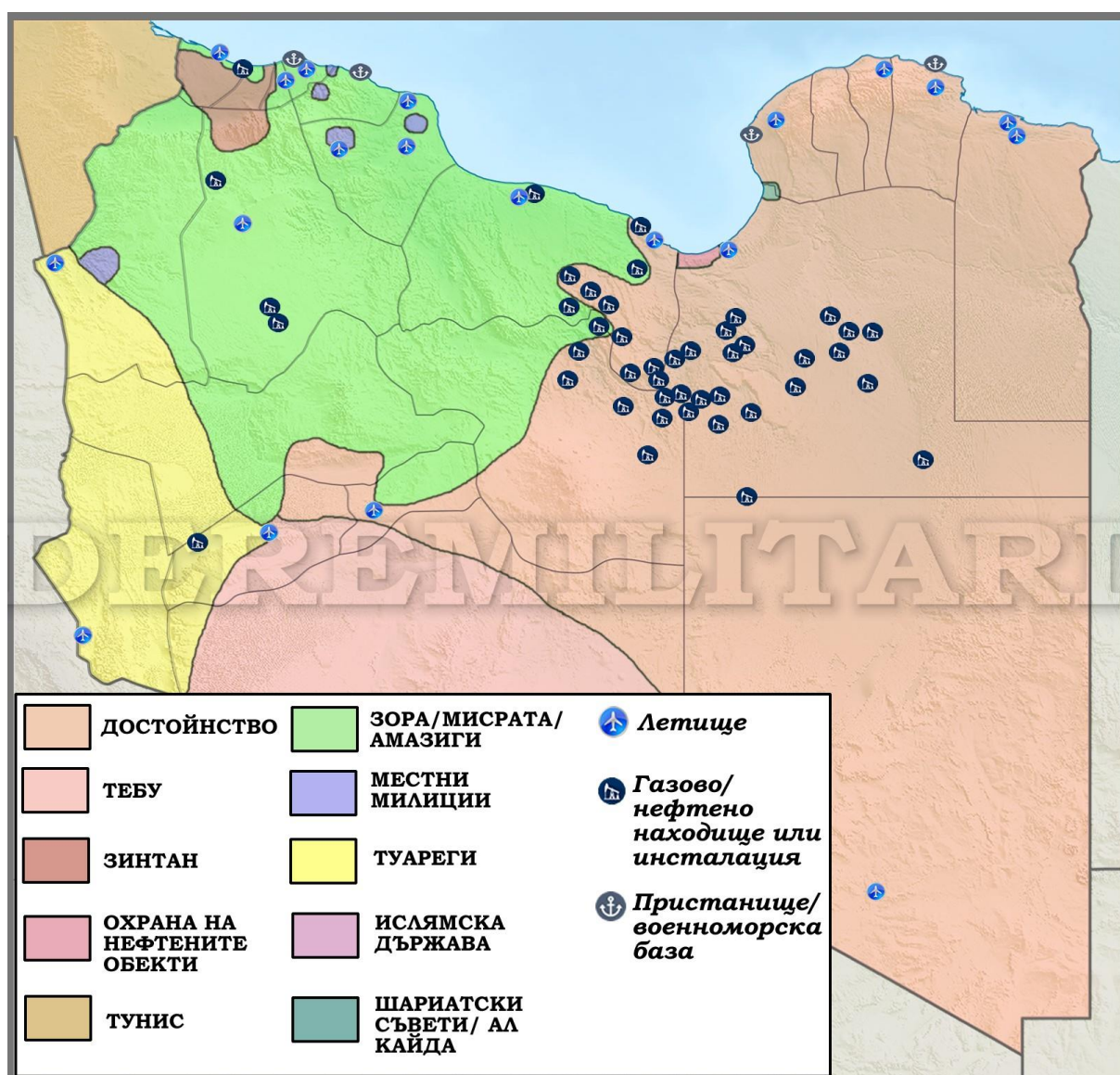
Натиснете картата за пълен размер на изображението.

В Либия, международно признатият парламент, базиран в Източна Либия, повтори подкрепата си за генерал Халифа Хафтар. При изявление на говорителя

на парламента, Агила Салех, става ясно, че правителството в Тобрук **издига генерал Хафтар в ранг фелдмаршал**.

Този ход идва дни след като силите на Хафтар, Либийска национална армия и обединени милиции в Бенгази, завзеха три важни хранилища за петрол, които до този момент бяха под контрола на милиции, свързани с правителството в Триполи, Западна Либия. Въпреки че за западните лидери Хафтар е проблем за мира в Либия, той получава подкрепа от арабски страни, като последните новини показват, че самолети на Обединените арабски емирства подпомагат силите му при офанзиви.

Карта на важните находища и терминали в Либия:

Натиснете картата за пълен размер на изображението.